

Västmanlands läns museum
Kulturmiljö Rapport B
2010:B19

Bagarstuga på Grömsta 1:9

Fönsterrenovering inom ramen för Länsstyrelsens stöd till restaurering av överloppsbyggnader

Anitkvarisk medverkan

Grömsta 1:9
Munktorp socken
Västmanlands län

Lisa Skanser

**Bagarstuga på Grömsta 1:9
– Fönsterrenovering inom ramen för Länsstyrelsens stöd till
restaurering av överloppsbyggnader**

Antikvarisk medverkan

Grömsta 1:9
Munktorps socken
Västmanlands län

Länsmuseets dnr: VLM 090073

Lisa Skanser

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlskatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2010

Omslagsfoto: Bagarstugan i oktober 2010

Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Lisa Skanser, Västmanlands läns museum.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

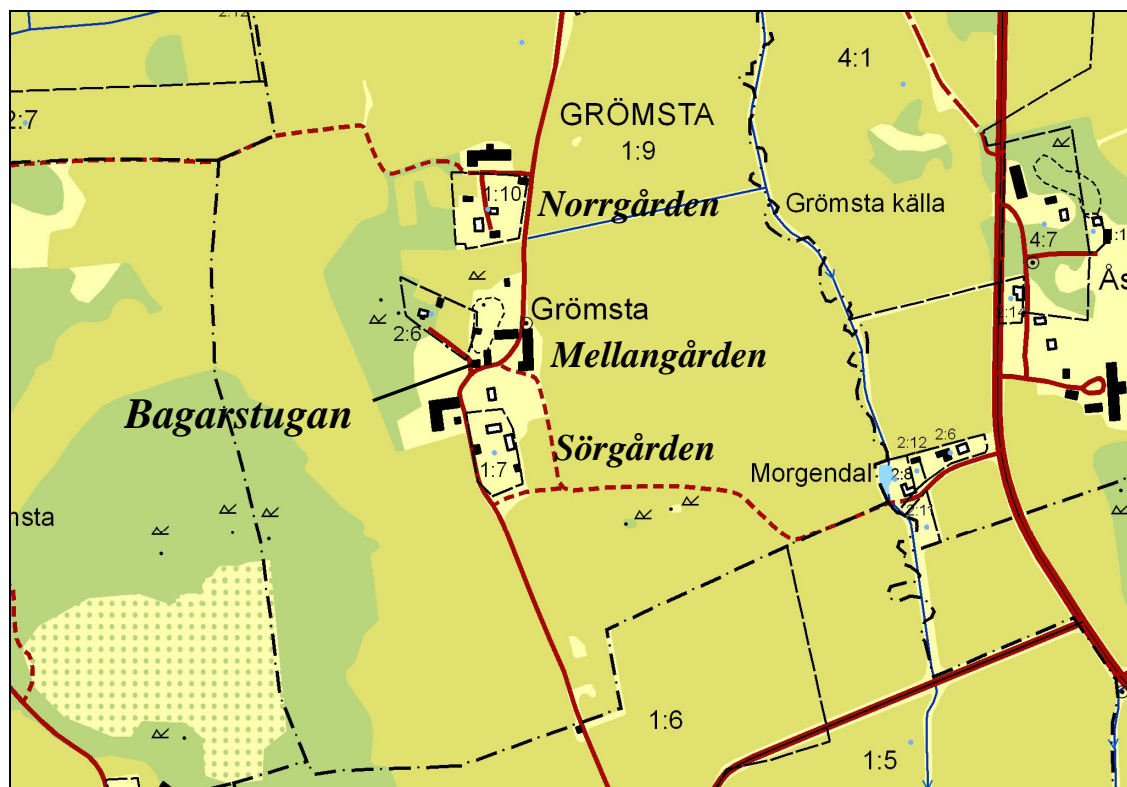
ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-11-1

Inledning

Fastigheten Grömsta 1:9 kallas Mellangården och ligger i Grömsta by i nordvästra delen av Munktorps socken. Fastigheten är en lantbruksegendom och bebyggelsen omfattas av flera stora och små ekonomibyggnader samt ett bostadshus. Den aktuella bagarstugan ligger nordväst om gårdens bostadshus, vid en vägkorsning centralt i byn. Byggnaden är en del av en äldre, bevarad bystruktur och har ett högt kulturhistoriskt värde. Den har inrymt flera funktioner och är mycket välbevarad både interiört och exteriört. Fastighetsägaren har sökt bidrag för att renovera bagarstugans fönster inom ramen för Länsstyrelsen i Västmanlands läns stöd för ekonomibyggnader. Länsstyrelsen beviljade bidrag i beslut med dnr 602-1884-10 journalnummer 2010-3467. För antikvarisk medverkan svarade Västmanlands läns museum genom antikvarie Lisa Skanser som även sammanställt rapporten.

Historik

Mellangårdens byggnadsbestånd uppfördes i slutet av 1800-talet samt under 1900-talets första decennium. Gårdens byggnader är med i Västmanlands läns museums byggnadsinventering från 1974¹. Enligt den byggdes bagarstugan i början av 1900-talet men interiört finns flera detaljer som tyder på en högre ålder². Byggnadens funktion har varierat med tiden. I nedervåningen har söndagsskoleundervisning bedrivits, verkstaden har använts till sadelmakeri för byns gårdar och vindskammaren har använts som bostad.

Bagarstugan är markerad i kartan. Utdrag ur digitala fastighetskartan från 2004, skala 1:10 000.

¹ Byggnadsinventering 1974, Köpings kommun, Munktorps socken. VLM's arkiv.

² Byggnadsvårdsrådgivning, yttrande år 2009 med dnr 090073. VLM's arkiv.

Beskrivning

Stugan är timrad i 1 ½ våning, fasaderna är rödfärgade med vita knutar. Vindsvåningens långsidor är klädda med stående panel, i övrigt är stommen bar. Sadeltaket är täckt med enkupigt lertegel. Grunden består av huggen sten. Fönstren består av tvåluftsfönster med tre glas/båge, samt liggande enluftsfönster med två glas/båge på vindsvåningen. På östra gaveln finns ej öppningsbara sidoljus vid enkeldörrarna. Fönsterbeslagen är platta, urklippta hörnjärn som sitter ihop med gångjärnen. Fönsterbågarna var tidigare målade i engelskt rött utvändigt men blev övermålade med vit oljefärg vid någon tidpunkt. Insidan av ytterbågen och innanfönster var målade i vitt. Två fönster i södra fasadens vindsvåning har renoverats på senare år och målats i engelskt rött. På södra långsidan finns en pardörr och på östra gaveln finns två enkeldörrar, samtliga målade i en ockragul nyans.

Interiört på nedervåningen finns förstuga, vardagsstuga, selkammare samt förråd. På övervåningen finns kallvind med en inredd f.d. drängkammare.

Byggnadsvårdsåtgärder

Bagarstugans fönster uppvisade färg- och kittbortfall (undantaget de sedan tidigare renoverade fönstren på södra fasaden). Vissa glasrutor hade gått sönder. Fönsterbeslag såsom gångjärn och hörnjärn uppvisade rost.

Fönsterbågar lagades, ytterbågar och innanfönster, några understycken fick nytillverkas, i samma dimensioner och utförande som befintliga. Kärnvirke av god kvalitet användes till lagningar och där nya rutor behövdes återanvändes munblåst glas. Lös färg på bågarna skrapades bort och träet i bågarna mättades med linolja. Bågarna utsida målades sedan i flera tunna lager av Kulturhantverkarnas linoljefärg, engelskt rött, med torktid emellan strykningarna. Insida båge och innanfönster målades med Kulturhantverkarnas linoljefärg, bruten vit 0502Y. Beslagen rengjordes från rost, behandlades med rostskyddsfärg, återmonterades och målades med likadan färg och kulör som bågen.

Resultat

Fönsterrenoveringen har skett enligt länsstyrelsens beslut och godkänns ur antikvarisk synvinkel.

Bilder före

Fönster före renovering, trasiga rutor, bortfallet kitt, flagnad färg och rostiga hörnjärn.

Bilder under renovering

Bågar under renovering, lagade understycken. Foto: Ove Eriksson.

Bilder efter

Fönster efter renovering.

Bagarstugan efter fönsterrenovering, oktober 2010.

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM 100125

VO Kulturmiljö; projektnr: 30-10-142

Länsstyrelsen dnr: 602-1884-10

Fastighetsbeteckning: Grömsta 1:9

Landskap: Västmanland

Län: Västmanland

Socken: Munktorp

Kommun: Köping

Ägare-beställare: Ewa Ragnarsson Holmgren
Grömsta 5
731 92 KÖPING

Entreprenör: Oves snickeri
Ove Eriksson
Norrvad 201
733 99 MÖKLINTA

Antikvarisk medverkan: Västmanlands läns museum
Antikvarisk expert Lisa Skanser
Karlskatan 2
722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Slottet, 722 11 VÄSTERÅS
Tele: 021-15 61 00 · Fax: 021-13 20 76 · E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-11-1